॥तैत्तिरीय ब्राह्मणम्॥

॥द्वितीयः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे तृतीयाष्टके द्वितीयः प्रपाठकः॥

तृतीयंस्यामितो दिवि सोमं आसीत्। तं गांयुत्र्या-ऽहंरत्। तस्यं पर्णमंच्छिद्यत। तत्पर्णोऽभवत्। तत्पर्णस्यं पर्णत्वम्। ब्रह्म वै पर्णः। यत्पर्णशाखयां वथ्सानंपाकरोति। ब्रह्मणैवैनानपार्करोति। गायत्रो वै पूर्णः। गायत्राः पुशवः॥१॥ तस्मात्रीणित्रीणि पर्णस्यं पलाशानि। त्रिपदां गायत्री। यत्पंर्णशाखया गाः प्रार्पयंति। स्वयैवैनां देवतंया प्रार्पयति। यं कामयेतापृशुः स्यादितिं। अपूर्णान्तस्मै शुष्काँग्रामाहंरेत्। अपशुरेव भवति। यं कामयेत पशुमान्थस्यादिति। बहुपूर्णान्तस्मै बहुशाखामाहंरेत्। पृशुमन्तंमेवेनं करोति॥२॥ यत्प्राचीमा हरेंत्। देवलोकमिभ जीयेत्। यदुदीचीं मनुष्यलोकम्। प्राचीमुदीचीमा हरिति। उभयौर्लोकयोरिभ-जिंत्यै। इषे त्वोर्जे त्वेत्यांह। इषंमेवोर्जं यर्जमाने दधाति। वायवः स्थेत्याह। वायुर्वा अन्तरिक्ष्मस्याध्येक्षाः। अन्तरिक्षदेवत्याः खलु वै पृशवः॥३॥ वायवं एवैनान्परिं ददाति। प्र वा एंनानेतदा कंरोति। यदाहं। वायवः स्थेत्युपायवः स्थेत्यांह। यजंमानायैव पुशूनुपं

ह्वयते। देवो वेः सिवता प्रापियत्वित्यांहु प्रसूत्यै। श्रेष्ठंतमाय कर्मण इत्यांह। युज्ञो हि श्रेष्ठंतम् कर्म। तस्मादेवमांह। आप्यायध्वमित्रया देवभागिमत्यांह॥४॥

वृथ्सेभ्यंश्च वा एताः पुरा मंनुष्येभ्यश्चाप्यांयन्त। देवेभ्यं एवैना इन्द्रायाप्यांययति। ऊर्जस्वतीः पर्यस्वतीरित्यांह। ऊर्ज् हि पर्यः सम्भरंन्ति। प्रजावंतीरनमीवा अयुक्ष्मा इत्यांह प्रजात्ये। मा वंः स्तेन ईशत माऽघशर्रस् इत्यांह गुप्त्यै। रुद्रस्यं हेतिः परि वो वृण्क्तित्यांह। रुद्रादेवैनास्त्रायते। ध्रुवा अस्मिन्गोपंतौ स्यात बह्वीरित्यांह। ध्रुवा पुवास्मिन्बह्वीः करोति॥५॥

यजंमानस्य पृशून्पाहीत्यांह। पृशूनां गोपीथायं। तस्माँथ्सायं पृशव उपसमावर्तन्ते। अनेधः सादयति। गर्भाणां धृत्या अप्रपादाय। तस्माद्गर्भाः प्रजानामप्रपादुकाः। उपरीव निदंधाति। उपरीव हि सुंवर्गो लोकः। सुवर्गस्यं लोकस्य समेष्ट्ये॥६॥

पुशर्वः करोति पुशर्वो देवभागमित्याह करोति नर्व च॥______[$\S$]

देवस्यं त्वा सिवतुः प्रस्व इत्यंश्वपुर्शुमादंते प्रस्ति। अश्विनौर्बाहुभ्यामित्यांह। अश्विनौ हि देवानांमध्वर्यू आस्तौम्। पूष्णो हस्तौभ्यामित्यांहु यत्यै। यो वा ओषंधीः पर्वशो वेदं। नैनाः स हिनस्ति। प्रजापंतिर्वा ओषंधीः पर्वशो वेद। स एना न हिनस्ति। अश्वपृश्वा बुर्हिरच्छैति। प्राजापत्यो वा अर्थः सयोनित्वार्य॥७॥

ओषंधीनामहिर्सायै। यज्ञस्यं घोषद्सीत्यांह। यजंमान एव र्यिं दंधाति। प्रत्युंष्ट्र रक्षः प्रत्युंष्टा अरांतय इत्यांह। रक्षंसामपंहत्यै। प्रेयमंगाद्धिषणां ब्र्हिरच्छेत्यांह। विद्या वै धिषणां। विद्ययैवेन्दच्छेंति। मनुंना कृता स्वधया वित्रष्टेत्यांह। मानुवी हि पर्शुंः स्वधाकृता॥८॥

त आवंहन्ति क्वयंः पुरस्तादित्यांह। शुश्रुवाश्सो वै क्वयंः। यज्ञः पुरस्तांत्। मुख्त एव यज्ञमा रंभते। अथो यदेतदुक्ता यतः कुतंश्चा हरंति। तत्प्राच्यां एव दिशो भंवति। देवेभ्यो जुष्टंमिह ब्रहिरासद इत्यांह। ब्रहिषः समृद्धौ। कर्मणो-ऽनंपराधाय। देवानां परिषूतम्सीत्यांह॥९॥

यद्वा इदं किं चं। तद्देवानां परिषूतम्। अथो यथा वस्यंसे प्रतिप्रोच्याहेदं कंरिष्यामीतिं। एवमेव तदंध्वर्युर्देवेभ्यः प्रतिप्रोच्यं बर्हिदांति। आत्मनोऽहिर्माये। यावंतः स्तम्बान्यंरिदिशेत्। यत्तेषांमुच्छिड्ष्यात्। अति तद्यज्ञस्यं रेचयेत्। एकई स्तम्बं परिदिशेत्। तर् सर्वं दायात्॥१०॥ यज्ञस्यानंतिरेकाय। वर्षवृंद्धम्सीत्यांह। वर्षवृंद्धा वा ओषंधयः। देवंबर्हिरित्यांह। देवेभ्यं एवैनंत्करोति। मा त्वा-ऽन्बङ्गा तिर्यगित्याहाहिर्मसायै। पर्वं ते राध्यासमित्याहध्यै। आच्छेत्ता ते मा रिषमित्यांह। नास्याऽऽत्मनों मीयते। य

एवं वेदं॥११॥

देवंबर्हिः शृतवंल्शं विरोहेत्यांह। प्रजा वै ब्र्हिः। प्रजानां प्रजननाय। सहस्रंवल्शा वि वय र रुहेमेत्यांह। आमेवैतामा शांस्ते। पृथिव्याः सम्पृचंः पाहीत्यांह प्रतिंष्ठित्यै। अयुङ्गायुङ्गान्मुष्टीं लुंनोति। मिथुनत्वाय प्रजांत्यै। सुसम्भृतां त्वा सम्भरामीत्यांह। ब्रह्मणैवैन्थ्सम्भरति॥१२॥

अदित्यै रास्नाऽसीत्यांह। इयं वा अदितिः। अस्या एवैनुद्रास्नां करोति। इन्द्राण्ये सन्नहंनुमित्यांह। इन्द्राणी वा अग्रे देवतांना समंनह्यत। साऽऽभ्रांत्। ऋद्धे सन्नह्यति। प्रजा वै बर्हिः। प्रजानामपंरावापाय। तस्माथ्स्नावंसन्तताः प्रजा जांयन्ते॥१३॥

पूषा तें ग्रन्थिं ग्रंशात्वित्यांह। पृष्टिंमेव यजंमाने दधाति। स ते मास्थादित्याहाहि रेसायै। पृश्चात्प्राश्चमुपंगूहति। पृश्चाद्वै प्राचीन् रेतों धीयते। पृश्चादेवास्में प्राचीन् रेतों दधाति। इन्द्रंस्य त्वा बाहुभ्यामुद्यंच्छ इत्यांह। इन्द्रियमेव यजंमाने दधाति। बृहुस्पतेंर्मूर्भा हंग्मीत्यांह। ब्रह्म वे देवानां बृहस्पतिं:॥१४॥

ब्रह्मणैवेनंद्धरित। उर्वन्तिरिक्षमिन्वहीत्यांह गत्यै। देवुङ्गमम्सी-त्यांह। देवानेवेनंद्रमयित। अनेधः सादयित। गर्भाणां धृत्या अप्रेपादाय। तस्माद्गर्भाः प्रजानामप्रेपादुकाः। उपरीव नि

दंधाति। उपरींव हि सुंवर्गो लोकः। सुवर्गस्यं लोकस्य सम्रष्टो॥१५॥

सुयोनित्वार्यं स्वधाकृंताऽसीत्यांह दायाद्वेदं भरति जायन्ते बृह्स्पतिः सम्ध्री॥————[२]

पूर्वेद्युरिध्माब्र्हिः कंरोति। यज्ञमेवारभ्यं गृहीत्वोपंवसति। प्रजापंतिर्य्ज्ञमंसृजत। तस्योखे अंस्रश्सेताम्। यज्ञो वै प्रजापंतिः। यथ्मांन्नाय्योखे भवंतः। यज्ञस्यैव तदुखे उपंदधात्यप्रंस्रश्साय। शुन्धंध्वं दैव्यांय कर्मणे देवयुज्याया इत्यांह। देवयुज्यायां एवैनांनि शुन्धति। मात्रिश्वंनो घुर्मोऽसीत्यांह॥१६॥

अन्तरिक्षं वै मांतरिश्वंनो घर्मः। एषां लोकानां विधृत्यै। द्यौरसि पृथिव्यंसीत्यांह। दिवश्च ह्येषा पृथिव्याश्च सम्भृता। यदुखा। तस्मादेवमांह। विश्वधाया असि पर्मेण धाम्नेत्यांह। वृष्टिर्वे विश्वधायाः। वृष्टिमेवावं रुन्थे। दृश्हंस्व मा ह्वारित्यांह धृत्यै॥१७॥

वसूनां प्वित्रंम्सीत्यांह। प्राणा वै वसंवः। तेषां वा पृतद्भाग्धेयम्। यत्पवित्रम्। तेभ्यं पृवैनंत्करोति। शृतधार सहस्रंधार्मित्यांह। प्राणेष्वेवायुर्दधाति सर्वत्वायं। त्रिवृत्पंलाशशाखायां दर्भमयं भवति। त्रिवृद्धे प्राणः। त्रिवृतंमेव प्राणं मध्यतो यजमाने दधाति॥१८॥

सौम्यः पूर्णः संयोनित्वायं। साक्षात्पवित्रं दुर्भाः। प्राख्सायमधिनि दंधाति। तत्प्रांणापानयों रूपम्। तिर्यक्प्रातः। तद्दर्शस्य रूपम्। दार्श्यङ् ह्यंतदहंः। अत्रं वै चन्द्रमाः। अत्रं प्राणाः। उभयमेवोपैत्यजांमित्वाय॥१९॥

तस्मदिय सर्वतः पवते। हुतः स्तोको हुतो द्रफ्स इत्यांह प्रतिष्ठित्यै। हुविषोऽस्कंन्दाय। न हि हुत स्वाहांकृत स्कन्दिति। दिवि नाको नामाग्निः। तस्ये विप्रुषो भाग्धेयम्। अग्नये बृह्ते नाकायेत्यांह। नाकंमेवाग्निं भाग्धेयम् समर्धयति। स्वाहा द्यावांपृथिवीभ्यामित्यांह। द्यावांपृथिव्योरेवैनत्प्रतिष्ठापयति॥२०॥

प्वित्रंवत्यानंयित। अपां चैवौषंधीनां च रस् सर्मृजित। अथो ओषंधीष्वेव प्शून्प्रतिष्ठापयित। अन्वारभ्य वाचं यच्छिति। यज्ञस्य धृत्यै। धारयंन्नास्ते। धारयंन्त इव हि दुहन्ति। कामंधुक्ष इत्याहातृतीयंस्यै। त्रयं इमे लोकाः। इमानेव लोकान् यजंमानो दुहे॥२१॥

अमूमिति नामं गृह्णाति। भृद्रमेवासां कर्मा विष्कंरोति। सा विश्वायुः सा विश्वव्यंचाः सा विश्वकर्मेत्यांह। इयं वे विश्वायुंः। अन्तरिक्षं विश्वव्यंचाः। असौ विश्वकंर्मा। इमानेवेताभिर्लोकान् यंथापूर्वं दुंहे। अथो यथां प्रदात्रे पुण्यंमाशास्तें। एवमेवेनां एतदुपंस्तौति। तस्मात्प्रादादित्युत्रीय वन्दंमाना उपस्तुवन्तंः पृशून्दुं-हन्ति॥२२॥

बहु दुग्धीन्द्रांय देवेभ्यों ह्विरिति वाचं विसृजते।

यथादेवतमेव प्रसौति। दैव्यंस्य च मानुषस्यं च व्यावृत्यै। त्रिराह। त्रिषंत्या हि देवाः। अवांचं यमोऽनंन्वार्भ्योत्तराः। अपंरिमितमेवावं रुन्थे। न दारुपात्रेणं दुह्यात्। अग्निवद्वै दारुपात्रम्। यद्दारुपात्रेणं दुह्यात्॥२३॥

यातयांम्ना ह्विषां यजेत। अथो खल्बांहुः। पुरोडाशंमुखानि वै ह्वी १षि। नेत इंतः पुरोडाश १ ह्विषो यामोऽस्तीति। काममेव दांरुपात्रेणं दुह्यात्। शूद्र एव न दुंह्यात्। असंतो वा एष सम्भूतः। यच्छूद्रः। अहंविरेव तदित्यांहुः। यच्छूद्रो दोग्धीतिं॥२४॥

अग्निहोत्रमेव न दुंह्याच्छूद्रः। तद्धि नोत्पुनन्तिं। यदा खलु वै प्वित्रमृत्येतिं। अथ् तद्धविरितिं। सम्पृच्यध्वमृतावरीरित्याह। अपां चैवौषंधीनां च रस् स् स सृंजति। तस्माद्पां चौषंधीनां च रस्मुपंजीवामः। मन्द्रा धनंस्य सात्य इत्यांह। पुष्टिमेव यजमाने दधाति। सोमेन त्वातंनुच्मीन्द्रांय दधीत्यांह॥२५॥

सोमं वेनंत्करोति। यो वे सोमं भक्षियत्वा। संवथ्सर सोमं न पिबंति। पुनुर्भक्ष्यौऽस्य सोमपीथो भंवति। सोमः खलु वे सान्नाय्यम्। य एवं विद्वान्थ्सान्नाय्यं पिबंति। अपुनुर्भक्ष्यौऽस्य सोमपीथो भंवति। न मृन्मयेनापि दध्यात्। यन्मृन्मयेनापिद्ध्यात्। पितृदेवत्य स्थात्॥२६॥

अयस्पात्रेणं वा दारुपात्रेण वाऽपिं दधाति। तिष्कि सदेवम्। उद्न्वद्भवति। आपो वै रक्षोघ्नीः। रक्षंसामपंहत्यै। अदंस्तमसि विष्णंवे त्वेत्यांह। युज्ञो वै विष्णुः। युज्ञायैवैनृदर्दस्तं करोति। विष्णो हृव्य १ रक्षस्वेत्यांह गुप्त्यै। अनंधः सादयति। गर्भाणां धृत्या अप्रंपादाय। तस्माद्गर्भाः प्रजानामप्रंपादुकाः। उपरीव निदंधाति। उपरीव हि सुंवर्गो लोकः। सुवर्गस्यं लोकस्य सम्ष्रि॥२७॥

असीत्यांहु भृत्ये यर्जमाने दधात्यर्जामित्वाय स्थापयित दुहे दुहन्ति दुह्याद्दोग्धीति दधीत्यांह स्याथसादयित पश्चं च॥ 🗦 🕽

कर्मणे वां देवेभ्यः शकेयमित्यांह् शक्त्यैं। युज्ञस्य वे सन्तितिमन् प्रजाः पृशवो यजंमानस्य सन्तायन्ते। युज्ञस्य विच्छिंतिमन् प्रजाः पृशवो यजंमानस्य विच्छिंद्यन्ते। युज्ञस्य सन्तितिरिस युज्ञस्यं त्वा सन्तित्ये स्तृणामि सन्तित्ये त्वा युज्ञस्येत्याहंवनीयाथ्सन्तेनोति। यजंमानस्य प्रजाये पश्नाः सन्तित्ये। अपः प्रणयिति। श्रृद्धा वा आपः। श्रृद्धामेवारभ्यं प्रणीय प्रचरित। अपः प्रणयिति। युज्ञो वा आपः॥२८॥ युज्ञमेवारभ्यं प्रणीय प्रचरित। अपः प्रणयिति। युज्ञो वा आपः॥२८॥ युज्ञमेवारभ्यं प्रणीय प्रचरित। अपः प्रणयित। वज्रो वा आपः। वज्रमेव भ्रातृंव्येभ्यः प्रहृत्यं प्रणीय प्रचरित। अपः प्रणयित। आपो वे रेक्षोद्यीः। रक्षंसामपहत्ये। अपः प्रणयित। आपो वे देवानां प्रियं धामं। देवानांमेव प्रियं धामं प्रणीय प्रचरित॥२९॥

अपः प्रणंयति। आपो वै सर्वा देवताँः। देवतां एवारभ्यं प्रणीय प्रचरित। वेषांय त्वेत्यांह। वेषाय ह्यंनदादत्ते। प्रत्युष्ट् रक्षः प्रत्युष्टा अरातय इत्यांह। रक्षंसामपंहत्ये। धूरसीत्यांह। एष वै धुर्योऽग्निः। तं यदनुंपस्पृश्यातीयात्॥३०॥ अध्वर्यं च यजंमानं च प्रदंहत्। उपस्पृश्यात्येति। अध्वर्योश्च यजंमानस्य चाप्रंदाहाय। धूर्व तं यौस्मान्धूर्वति तं धूर्व यं वयं धूर्वाम् इत्यांह। द्वौ वाव पुरुषो। यं चैव धूर्वति। यश्चेनं धूर्वति। तावुभौ शुचाऽपंयति। त्वं देवानांमिस् सिस्नंतमं पिप्नंतमं जुष्टतमं विह्नंतमं देवहूर्तम्मित्यांह। यथायजुरेवैतत्॥३१॥ अह्नंतमिस हिव्धान्मित्याहानौत्ये। दश्हंस्व मा ह्वारित्यांह् धृत्यै। मित्रस्यं त्वा चक्षुंषा प्रेश्च इत्यांह मित्रत्वायं। मा भेमां संविक्था मा त्वां हिश्सिष्मित्याहाहिश्साये। यद्वै किं च वातो नाभि वाति। तथ्मर्वं वरुणदेवृत्यम्। उरु वातायेत्यांह। अवारुणमेवैनंत्करोति। देवस्यं त्वा सिवृतः प्रंस्व इत्यांह् प्रसूत्ये। अश्विनौर्वाहुभ्यामित्यांह॥३२॥

अश्विनौ हि देवानांमध्वर्यू आस्तांम्। पूष्णो हस्तांभ्यामित्यांह् यत्यें। अग्नये जुष्टं निर्वपामीत्यांह। अग्नयं एवेनां जुष्टं निर्वपति। त्रिर्यज्ञंषा। त्रयं इमे लोकाः। एषां लोकानामास्यै। तूष्णीं चंतुर्थम्। अपंरिमितमेवार्वं रुन्थे। स एवमेवानंपूर्वंश् ह्वीश्षि निर्वपति॥३३॥

इदं देवानांमिदम् नः सहत्यांह् व्यावृत्यै। स्फात्यै त्वा नारांत्या इत्यांह् गुप्त्यैं। तमंसीव वा एषोंऽन्तश्चरित। यः पंरीणिहें। सुवंरिभ वि ख्येषं वैश्वान्रं ज्योतिरित्यांह। सुवंरेवाभि वि पंश्यति वैश्वान्रं ज्योतिः। द्यावांपृथिवी हविषि

इन्द्रों वृत्रमंहन्। सोंऽपः। अभ्यंम्रियत। तासां यन्मेध्यं यिज्ञय् सदेवमासीत्। तदपोदंक्रामत्। ते दुर्भा अभवन्। यद्दर्भेर्प उंत्पुनाति। या एव मेध्यां यिज्ञयाः सदेवा आपः। ताभिरेवैना उत्पुनाति। द्वाभ्यामृत्पुनाति॥३५॥

द्विपाद्यजंमानः प्रतिष्ठित्यै। देवो वंः सिवतोत्पुनात्वित्यांह। सिवतृप्रंसूत एवैना उत्पुनाति। अच्छिंद्रेण पवित्रेणेत्यांह। असौ वा आदित्योऽच्छिंद्रं पवित्रम्। तेनैवेना उत्पुनाति। वसोः सूर्यस्य रिष्मिभिरित्यांह। प्राणा वा आपंः। प्राणा वस्वाः। प्राणा रश्मयंः॥३६॥

प्राणेरेव प्राणान्थ्सं पृंणिक्ति। सावित्रियर्चा। सवितृप्रंसूतं मे कर्मासदिति। सवितृप्रंसूतमेवास्य कर्म भवति। पच्छो गांयित्रया त्रिष्यमृद्धत्वायं। आपो देवीरग्रेपुवो अग्रेगुव इत्याह। रूपमेवासामेतन्मंहिमानं व्याचेष्टे। अग्रं इमं यज्ञं नंयताग्रं यज्ञपंतिमित्यांह। अग्रं एव यज्ञं नंयन्ति। अग्रं यज्ञपंतिम्॥३७॥

युष्मानिन्द्रों ऽवृणीत वृत्रुतूर्ये यूयमिन्द्रं मवृणीध्वं वृत्रुतूर्य

इत्यांह। वृत्र हं हिन्ष्यित्तिन्द्र आपों वव्रे। आपो हेन्द्रं विव्रेरे। संज्ञामेवासांमेतथ्सामानं व्याचंष्टे। प्रोक्षिताः स्थेत्यांह। तेनाऽऽपः प्रोक्षिताः। अग्नये वो जुष्टं प्रोक्षांम्युग्नीषोमांभ्यामित्यांह। यथादेवतमेवैनान्प्रोक्षंति। त्रिः प्रोक्षंति। त्र्यांवृद्धि युज्ञः॥३८॥

अथो रक्षंसामपंहत्यै। शुन्धंध्वं दैव्यांय कर्मणे देवयज्याया इत्याह। देवयज्यायां एवेनांनि शुन्धति। त्रिः प्रोक्षंति। त्र्यांवृद्धि यज्ञः। अथों मेध्यत्वायं। अवंधूत्र रक्षोऽवंधूता अर्रातय इत्यांह। रक्षंसामपंहत्यै। अदित्यास्त्वग्सीत्यांह। इयं वा अदिंतिः॥३९॥

अस्या एवैन्त्वचं करोति। प्रतिं त्वा पृथिवी वेत्वित्यांह् प्रतिष्ठित्ये। पुरस्तांत्प्रतीचीनंग्रीवृमुत्तंरलोमोपंस्तृणाति मेध्यत्वायं। तस्मांत्पुरस्तांत्प्रत्यश्चंः पृशवो मेध्मुपंतिष्ठन्ते। तस्मांत्पुजा मृगं ग्राहुंकाः। युज्ञो देवेभ्यो निलायत। कृष्णों रूपं कृत्वा। यत्कृष्णाजिने ह्विरंध्यवहन्तिं। युज्ञादेव तद्यज्ञं प्रयुंङ्के। हविषोऽस्कन्दाय॥४०॥

अधिषवंणमसि वानस्पत्यमित्यांह। अधिषवंणमेवैनंत्करोति। प्रति त्वाऽदित्यास्त्वग्वेत्त्वित्यांह सयत्वायं। अग्नेस्तुनूरसी-त्यांह। अग्नेर्वा एषा तुनूः। यदोषंधयः। वाचो विसर्जनमित्यांह। यदा हि प्रजा ओषंधीनामुश्जन्ति। अथ वाचं विसृजन्ते। देववींतये त्वा गृह्णामीत्यांह॥४१॥ देवतांभिरेवैन्थ्समंध्यति। अद्रिरिस वानस्पृत्य इत्यांह। ग्रावांणमेवैनंत्करोति। स इदं देवेभ्यों हृव्य स्पुशिमं शिम्ष्वेत्यांह् शान्त्यैं। हिवंष्कृदेहीत्यांह। य एव देवाना रे हिव्ष्कृतंः। तान् ह्वंयति। त्रिह्वंयति। त्रिषंत्या हि देवाः। इषमावदोर्जमावदेत्यांह॥४२॥

इषंमेवोर्जं यजंमाने दधाति। द्युमद्वंदत व्यश् संङ्घातं जेष्मेत्यांह् भ्रातृंव्याभिभूत्ये। मनोः श्रृद्धादेवस्य यजंमानस्या-सुर्घ्री वाक्। यज्ञायुधेषु प्रविष्टाऽऽसीत्। तेऽसुरा यावंन्तो यज्ञायुधानांमुद्धदंतामुपाश्वेण्वन्। ते पराभवन्। तस्माध्स्वानां मध्येऽवसायं यजेत। यावंन्तोऽस्य भ्रातृंव्या यज्ञायुधानां-मुद्धदंतामुपश्वण्वन्ति। ते परां भवन्ति। उ्चैः समाहंन्त् वा आंह विजिंत्ये॥४३॥

वृङ्कः एषामिन्द्रियं वीर्यम्। श्रेष्ठं एषां भवति। वर्षवृद्धमस् प्रितं त्वा वर्षवृद्धं वेत्वित्यांह। वर्षवृद्धा वा ओषंधयः। वर्षवृद्धा इषीकाः समृद्धे। यज्ञश्र रक्षाश्रस्यनु प्राविशन्। तान्यस्ना पश्रभ्यो निरवांदयन्त। तुषैरोषंधीभ्यः। परांपूतश्र रक्षः परांपूता अरांतय इत्यांह। रक्षंसामपंहत्ये॥४४॥ रक्षंसां भागोंऽसीत्यांह। तुषैरेव रक्षाश्रेसि निरवंदयते। अप उपंस्पृशित मेध्यत्वायं। वायुर्वो विविन्तिकत्यांह। प्वित्रं वे वायुः। पुनात्येवेनान्। अन्तरिक्षादिव वा एते प्रस्कंन्दन्ति। ये शूर्पांत्। देवो वंः सिवता हिरंण्यपाणिः प्रतिंगृह्णात्वत्यांह प्रतिं-

ष्ठित्यै। ह्विषोऽस्कंन्दाय। त्रिष्फ्लीकंर्त्वा आंह। त्र्यांवृद्धि यज्ञः। अर्थो मेध्यत्वायं॥४५॥

अवंधूत्र रक्षोऽवंधूता अरांतय इत्यांह। रक्षंसामपंहत्यै। अदित्यास्त्वग्सीत्यांह। इयं वा अदितिः। अस्या एवैन्त्वचं करोति। प्रतिं त्वा पृथिवी वेत्त्वत्यांह प्रतिंष्ठित्यै। पुरस्तांत्प्रतीचीनंग्रीवमुत्तंरलोमोपंस्तृणाति मेध्यत्वायं। तस्मांत्पुरस्तांत्प्रत्यश्चः पृशवो मेधुमुपंतिष्ठन्ते। तस्मांत्प्रजा मृगं ग्राहुंकाः। युज्ञो देवेभ्यो निलायत॥४६॥

कृष्णों रूपं कृत्वा। यत्कृष्णाजिने ह्विरंधिपिनष्टिं। यज्ञादेव तद्यज्ञं प्रयुंङ्के। ह्विषोऽस्कन्दाय। द्यावांपृथिवी सहास्तांम्। ते शंम्यामात्रमेकमहूर्वेता १ शम्यामात्रमेकमहंः। दिवः स्कम्भिनिरंसि प्रति त्वाऽदित्यास्त्वग्वेत्वित्यांह। द्यावांपृथिव्योवीत्यैं। धिषणांऽसि पर्वत्या प्रतिं त्वा दिवः स्कम्भनिर्वेत्त्वत्यांह। द्यावांपृथिव्योविधृत्यै॥४७॥

धिषणांऽसि पार्वतेयी प्रतिं त्वा पर्वतिर्वेत्त्वित्यांह। द्यावांपृथिव्योर्धृत्यैं। देवस्यं त्वा सिवतुः प्रस्व इत्यांह् प्रसूत्यै। अश्विनौंर्बाहुभ्यामित्यांह। अश्विनौ हि देवानांमध्वर्यू आस्तौम्। पूष्णो हस्तौभ्यामित्यांह यत्त्यैं। अधिवपामीत्यांह। यथादेवतमेवनानिधं वपति। धान्यमिस धिनुहि देवानित्यांह। एतस्य यजुंषो वीर्यण॥४८॥

यावदेकां देवतां कामयंते यावदेकां। तावदाहुंतिः प्रथते। न हि तदस्ति। यत्तावंदेव स्यात्। यावंज्जुहोति। प्राणायं त्वाऽपानाय् त्वेत्यांह। प्राणानेव यजंमाने दधाति। दीर्घामनु प्रसितिमायुंषे धामित्यांह। आयुंरेवास्मिन्दधाति। अन्तरिक्षादिव वा एतानि प्रस्केन्दन्ति। यानि दृषदंः। देवो वंः सविता हिरंण्यपाणिः प्रतिगृह्णात्वित्यांह प्रतिष्ठित्ये। ह्विषोऽस्केन्दाय। असंवपन्ती पिश्षाणूनि कुरुतादित्यांह मेध्यत्वायं॥४९॥

निलायत विशृंत्ये वीर्येण स्कन्दन्ति चुत्वारिं च॥—————[६

धृष्टिंरसि ब्रह्मं युच्छेत्यांह् धृत्यैं। अपाँग्नेऽग्निमामादं जिह् निष्क्रव्याद से सेधा देवयजं वहेत्यांह। य एवामात्क्रव्यात्। तमंपहत्यं। मेध्येऽग्नौ कृपालमुपंदधाति। निर्देग्ध्र रक्षो निर्देग्धा अरांतय इत्यांह। रक्षा स्येव निर्देहित। अग्निवत्युपंदधाति। अस्मिन्नेव लोके ज्योतिंधत्ते। अङ्गार्मिधं वर्तयति॥५०॥

अन्तरिक्ष एव ज्योतिर्धत्ते। आदित्यमेवामुष्मिं ह्रोके ज्योतिर्धत्ते। ज्योतिष्मन्तोऽस्मा इमे लोका भवन्ति। य एवं वेदं। ध्रुवमंसि पृथिवीं दृश्हेत्याह। पृथिवीमेवैतेनं दृश्हित। ध्र्रमंस्यन्तरिक्षं दृश्हेत्याह। अन्तरिक्षमेवैतेनं दृश्हित। ध्रुणंमिस दिवं दृश्हेत्याह। दिवंमेवैतेनं दृश्हित॥५१॥

धर्मासि दिशों हुर्हेत्यांह। दिशं एवैतेनं हर्हित। इमानेवैतैर्लोकान्हर्रहित। हर्हन्तेऽस्मा इमे लोकाः प्रजयां पृशुभिः। य एवं वेदे। त्रीण्यग्ने कपालान्युपंदधाति। त्रयं इमे लोकाः। एषां लोकानामास्यै। एकमग्ने कपालमुपं दधाति। एकं वा अग्ने कपालं पुरुषस्य सम्भवंति॥५२॥

अथ् द्वे। अथ् त्रीणिं। अथं चृत्वारिं। अथाष्टौ। तस्मांदृष्टा-कंपालं पुरुषस्य शिरंः। यदेवं कृपालांन्युपदधांति। यज्ञो वै प्रजापितः। यज्ञमेव प्रजापितृ सङ्स्करोति। आत्मानंमेव तथ्सङ्स्करोति। त॰ सङ्स्कृतमात्मानम्॥५३॥

अमुष्मिं ह्योकेऽनु परैति। यद्ष्टावृंपदधांति। गायत्रिया तथ्सम्मितम्। यन्नवं। त्रिवृता तत्। यद्दशं। विराजा तत्। यदेकांदश। त्रिष्टुभा तत्। यद्वादंश॥५४॥

जगंत्या तत्। छन्दंः सम्मितानि स उपदर्धत्कपालांनि। इमाँ ह्योकानंनुपूर्वं दिशो विधृत्ये दृश्हित। अथाऽऽयुंः प्राणान्य्रजां पृशून् यजंमाने दधाति। सृजातानंस्मा अभितो बहुलान्कंरोति। चितः स्थेत्यांह। यथायजुरेवैतत्। भृगूंणामङ्गिरसां तपंसा तप्यध्वमित्यांह। देवतांनामेवैनांनि तपंसा तपति। तानि ततः सङ्स्थिते। यानि घर्मे कपालान्युपचिन्वन्तिं वेधस् इति चतुंष्पदय्चां वि मुंश्चिति। चतुंष्पदः पृश्वंः। पृशुष्वेवोपरिष्टात्प्रतिं तिष्ठति॥५५॥ वर्त्तृष्टादः पृश्वंः। पृशुष्वेवोपरिष्टात्प्रतिं तिष्ठति॥५५॥ वर्त्तृष्टि वर्त्ववेवेते द्रश्हित सुन्धवंति वर्ष स्थान्ति वर्ष्ववंत्र स्थानि वर्षे वर्षेति। (७)

देवस्यं त्वा सिवतुः प्रंसव इत्यांह् प्रसूत्यै। अश्विनौर्बाहुभ्यामि-त्यांह। अश्विनौ हि देवानांमध्वर्यू आस्तांम्। पूष्णो हस्ताभ्यामित्यांह् यत्यै। सं वंपामीत्यांह। यथादेवतमेवैनांनि संवंपति। समापो अद्भिरंग्मत् समोवंधयो रसेनेत्यांह। आपो वा ओवंधीर्जिन्वन्ति। ओवंधयोऽपो जिन्वन्ति। अन्या वा एतासांमन्या जिन्वन्ति॥५६॥

तस्मदिवमांह। स॰ रेवतीर्जगंतीभिर्मध्रंमतीर्मध्रंमतीभिः सृज्यध्वमित्यांह। आपो वै रेवतीः। पृशवो जगंतीः। ओषंधयो मध्रंमतीः। आप ओषंधीः पृशून्। तानेवास्मां एक्धा स्॰सृज्यं। मध्रंमतः करोति। अद्भः परि प्रजांताः स्थ समद्भः पृंच्यध्वमितिं पूर्याष्ट्रांवयति। यथा सुवृष्ट इमामनुविसृत्यं॥५७॥

आप् ओषंधीर्मृहयंन्ति। ताहगेव तत्। जनंयत्ये त्वा संयौमीत्यांह। प्रजा पृवेतेनं दाधार। अग्नयें त्वाऽग्नीषोमांभ्यामित्यांह् व्यावृत्त्ये। मुखस्य शिरो-ऽसीत्यांह। युज्ञो वै मुखः। तस्यैतच्छिरंः। यत्पुंरोडाशंः। तस्मादेवमांह॥५८॥

घर्मोऽसि विश्वायुरित्यांह। विश्वंमेवायुर्यजंमाने दधाति। उरु प्रथस्वोरु ते युज्ञपंतिः प्रथतामित्यांह। यजंमानमेव प्रजयां पृश्विभिः प्रथयति। त्वचं गृह्णीष्वेत्यांह। सर्वमेवैन्र् सर्तनुं करोति। अथाऽऽप आनीय परिमार्ष्टि। मार्स एव तत्त्वचं दधाति। तस्मौत्त्वचा मा्र्सं छुन्नम्। घूर्मो वा पृषोऽशांन्तः॥५९॥ अर्धमासैंऽर्धमासे प्रवृंज्यते। यत्पुंरोडाशंः। स ईंश्वरो यजमान श्रुचा प्रदहंः। पर्यम्नि करोति। पृशुमेवैनंमकः। शान्त्या अप्रदाहाय। त्रिः पर्यम्नि करोति। त्र्यांवृद्धि यृज्ञः। अथो रक्षंसामपंहत्यै। अन्तरित् रक्षोऽन्तरिता अरातय इत्याह॥६०॥

रक्षंसाम्-तर्हित्यै। पुरोडाशं वा अधिश्रित्र रक्षा ईस्य-जिघा स्म। दिवि नाको नामाग्री रेक्षोहा। स एवास्माद्रक्षा इस्यपाहन्। देवस्त्वां सिवता श्रंपयत्वित्याह। स्वितृप्रंसूत एवैन ई श्रपयित। वर्षिष्ठे अधि नाक् इत्याह। रक्षंसामपहत्यै। अग्निस्तं तनुवं माऽतिंधागित्याहा-ऽनंतिदाहाय। अग्ने हव्य र रेक्षस्वेत्यांह गुप्त्यै॥६१॥

अविंदहन्तः श्रपयतेति वाचं विसृजते। यज्ञमेव ह्वी इष्यंभि-व्याहृत्य प्रतंनुते। पुरोरुचमविंदाहाय शृत्ये करोति। मस्तिष्को वै पुरोडाशः। तं यन्नाभिं वासयेत्। आविर्मस्तिष्कः स्यात्। अभिवासयित। तस्माद्गुहां मस्तिष्कः। भस्मना-ऽभिवासयित। तस्मान्मा इसेनास्थिं छन्नम्॥६२॥

वेदेनाभिवांसयित। तस्मात्केशैः शिरंश्छुन्नम्। अखंलित-भावुको भवित। य एवं वेदं। पृशोर्वे प्रतिमा पुरोडाशंः। स नायुजुष्कंमिभवास्यंः। वृथेव स्यात्। ईश्वरा यजंमानस्य पृशवः प्रमेतोः। सं ब्रह्मणा पृच्युस्वेत्यांह। प्राणा वै ब्रह्मं॥६३॥ प्राणाः प्रावंः। प्राणेरेव प्राच्याम्पृणिक्ति। न प्रमायुंका भवन्ति। यजंमानो वै पुंरोडाशंः। प्रजा प्रावः पुरीषम्। यदेवमंभिवासयंति। यजंमानमेव प्रजयां प्राधिः समर्थयति। देवा वै ह्विर्भृत्वाऽब्रुंवन्। कस्मिन्निदं म्रेक्ष्यामह् इतिं। सौऽग्निरंब्रवीत्॥६४॥

मियं तुनूः सं निधंध्वम्। अहं वस्तं जनियिष्यामि। यस्मिन्मुक्ष्यध्व इति। ते देवा अग्नौ तुनूः सन्न्यंदधत। तस्मादाहुः। अग्निः सर्वा देवता इति। सोऽङ्गारेणाऽऽपः। अभ्यंपातयत्। ततं एकतोऽजायत। स द्वितीयंमुभ्यं-पातयत्॥६५॥

ततौँ द्वितोऽजायत। स तृतीयंम्भ्यंपातयत्। ततिस्तृतो-ऽजायत। यद्द्योऽजायन्त। तदाप्यानांमाप्यत्वम्। यदात्मभ्योऽजायन्त। तदात्म्यानांमात्म्यत्वम्। ते देवा आप्येष्वंमृजत। आप्या अंमृजत् सूर्यांभ्युदिते। सूर्यांभ्युदितः सूर्यांभिनिमुक्ते॥६६॥

सूर्याभिनिम्रुक्तः कुन्खिनि। कुन्खी श्यावदंति। श्यावदंत्रग्र-दिधिषौ। अग्रदिधिषुः पंरिवित्ते। प्रिवित्तो वींर्हणि। वीर्हा ब्रह्महणि। तद्वंह्महणं नात्यंच्यवत। अन्तर्वेदि निनयत्यवंरुद्धौ। उल्मुंकेनाभि गृह्णाति शृत्तत्वायं। शृतकामा इव हि देवाः॥६७॥

अन्या जिन्नत्यन विस्त्यैवमाहाशान आहु गुर्ये छुत्रं ब्रह्माँबवीह्नित्यंमुर्य्यातय्थ्सूर्यांभिनिम्रक्ते देवाः॥——[८] देवस्यं त्वा सवितुः प्रस्व इति स्फ्यमादंत्ते प्रसूत्यै। अश्विनौंर्बाहुभ्यामित्यांह। अश्विनौ हि देवानांमध्वर्यू आस्तांम्। पूष्णो हस्तांभ्यामित्यांह यत्यें। आदंद इन्द्रंस्य बाहुरंसि दक्षिण इत्यांह। इन्द्रियमेव यजंमाने दधाति। सहस्रंभृष्टिः शततंजा इत्यांह। रूपमेवास्यैतन्मंहिमानं व्याचंष्टे। वायुरंसि तिग्मतंजा इत्यांह। तेजो व वायुः॥६८॥ तेजं प्वास्मिन्दधाति। विषाद्वे नामांसुर आंसीत्। सोंऽबिभेत्। यज्ञेनं मा देवा अभिभविष्यन्तीतिं। स पृंथिवीम्भ्यंवमीत्। सा मेध्याऽभंवत्। अथो यदिन्द्रो वृत्रमहन्ं। तस्य लोहितं पृथिवीमन् व्यंधावत्। सा मेध्याऽभंवत्। पृथिवि देवयज्नीत्यांह॥६९॥

मेध्यांमेवैनां देवयर्जनीं करोति। ओषंध्यास्ते मूलं मा हिर्श्सिष्मित्यांह। ओषंधीनामहिर्श्सायै। व्रजं गंच्छ गोस्थानमित्यांह। छन्दार्श्से वै व्रजो गोस्थानं। छन्दार्श्स्येवास्में व्रजं गोस्थानं करोति। वर्षंतु ते द्यौरित्यांह। वृष्टिर्वे द्यौः। वृष्टिमेवावं रुन्धे। बुधान देव सवितः पर्मस्यां परावतीत्यांह॥७०॥

द्वौ वाव पुर्नषौ। यं चैव द्वेष्टिं। यश्चैनं द्वेष्टिं। तावुमौ बंध्नाति पर्मस्यां परावितं शतेन पाशैंः। योंऽस्मान्द्वेष्टि यं चं व्यं द्विष्मस्तमतो मा मौगित्याहानिं मुत्त्वै। अररुर्वे नामां सुर आंसीत्। स पृंथिव्यामुपं मुप्तोऽशयत्। तं देवा अपंहतोऽररुः पृथिव्या इतिं पृथिव्या अपां प्रन्। भ्रातृं व्यो वा अररुः।

अपंहतोऽरर्रुः पृथिव्या इति यदाहं॥७१॥

भ्रातृंव्यमेव पृंथिव्या अपहिन्ति। तेऽमन्यन्त। दिवं वा अयमितः पंतिष्यतीतिं। तम्ररुंस्ते दिवं माऽस्कानितिं दिवः पर्यंबाधन्त। भ्रातृंव्यो वा अरुरुंः। अरुरुंस्ते दिवं मा स्कानिति यदाहं। भ्रातृंव्यमेव दिवः परिंबाधते। स्तम्बयुजुर्ह्ररित। पृथिव्या एव भ्रातृंव्यमपहिन्ति। द्वितीय हरित॥७२॥

अन्तिरिक्षादेवेन्मपंहन्ति। तृतीयर् हरति। दिव एवेन्मपंहन्ति। तूष्णीं चंतुर्थर हंरति। अपंरिमितादेवेन्मपं-हन्ति। असुंराणां वा इयमग्रं आसीत्। यावदासींनः परापश्यंति। तावंद्देवानांम्। ते देवा अंब्रुवन्। अस्त्वेव नोऽस्यामपीतिं॥७३॥

क्यंत्रो दास्यथेतिं। यावंथ्स्वयं पंरिगृह्णीथेतिं। ते वसंवस्त्वेतिं दक्षिणतः पर्यंगृह्णन्। रुद्रास्त्वेतिं पृश्चात्। आदित्यास्त्वेत्यंत्तर्तः। तेंऽग्निना प्राञ्चोऽजयन्। वसुंभिदिक्षिणा। रुद्रैः प्रत्यर्ञ्चः। आदित्येरुदंश्चः। यस्यैवं विदुषो वेदिं परिगृह्णन्तिं॥७४॥

भवंत्यात्मनां। परांऽस्य भ्रातृंव्यो भवति। देवस्यं सिवृतुः स्व इत्यांह् प्रसूँत्यै। कर्मं कृण्वन्ति वेधस् इत्यांह। इषित श् हि कर्म क्रियतें। पृथिव्ये मेध्यं चामेध्यं च व्युदंक्रामताम्। प्राचीनंमुदीचीनं मेध्यम्। प्रतीचीनं दक्षिणाऽमेध्यम्। प्राचीमुदीचीं प्रवृणां करोति। मेध्यांमेवैनां देवयर्जनीं करोति॥७५॥

प्राश्चौ वेद्य सावुन्नयित। आह्वनीयंस्य परिगृहीत्यै। प्रतीची श्रोणीं। गार्हपत्यस्य परिगृहीत्यै। अथों मिथुन्त्वायं। उद्धंन्ति। यदेवास्यां अमेध्यम्। तदपंहन्ति। उद्धंन्ति। तस्मादोषंधयः परांभवन्ति॥७६॥

मूलं छिनत्ति। भ्रातृं व्यस्यैव मूलं छिनत्ति। मूलं वा अंतितिष्ठद्रक्षा्र्स्यनूत्पिपते। यद्धस्तेन छिन्द्यात्। कुन् खिनीः प्रजाः स्युः। स्फोनं छिनत्ति। वज्रो वे स्फाः। वज्रेणेव यज्ञाद्रक्षा्र्स्यपहिन्ति। पितृदेवत्याऽतिं खाता। इयंतीं खनति॥७७॥

प्रजापंतिना यज्ञमुखेन सम्मिताम्। वेदिर्देवेभ्यो निलायत। तां चतुरङ्गुलेऽन्वंविन्दन्। तस्माँचतुरङ्गुलं खेयाँ। चतुरङ्गुलं खंनति। चतुरङ्गुले ह्योषंधयः प्रतितिष्ठंन्ति। आ प्रंतिष्ठायै खनति। यजमानमेव प्रंतिष्ठां गंमयति। दक्षिणतो वर्षीयसीं करोति। देवयजंनस्यैव रूपमंकः॥७८॥

पुरीषवतीं करोति। प्रजा वै प्शवः पुरीषम्। प्रजयैवैनं प्रशिक्षाः पुरीषवन्तं करोति। उत्तरं परिग्राहं परिगृह्णाति। एताविती वै पृथिवी। याविती वेदिः। तस्यां एतावित एव भ्रातृंव्यं निर्भज्यं। आत्मन् उत्तरं परिग्राहं परिगृह्णाति। ऋतमंस्यृत्सदेनमस्यृत्श्रीरसीत्यांह। यथायजुरेवैतत्॥७९॥

क्रूरिमंव वा एतत्कंरोति। यद्वेदिं क्रोतिं। धा असि स्वधा असीतिं योयुप्यते शान्त्यैं। उर्वी चासि वस्वीं चासीत्यांह। उर्वीमेवेनां वस्वीं करोति। पुरा क्रूरस्यं विस्पों विरिष्शिन्नित्यांह मेध्यत्वायं। उदादायं पृथिवीं जीरदांनुर्यामेरंयं चन्द्रमंसि स्वधाभिरित्यांह। यदेवास्यां अमेध्यम्। तदंपहत्यं। मेध्यां देव्यजंनीं कृत्वा॥८०॥

यद्दश्चन्द्रमंसि मेध्यम्। तद्स्यामेरंयति। तां धीरांसो अनुदृश्यं यजन्त् इत्याहानुंख्यात्यै। प्रोक्षंणीरा सांदय। इध्माब्र्हिरुपंसादय। स्रुवं च स्रुचंश्च सम्मृंड्डि। पत्नी क् सन्नंह्य। आज्येंनोदेहीत्यांहानुपूर्वतांयै। प्रोक्षंणीरा सांदयति। आपो वै रंक्षोष्नीः॥८१॥

रक्षंसामपंहत्यै। स्फास्य वर्त्मं स्थादयति। युज्ञस्य सन्तंत्यै। युज्ञस्य सन्तंत्यै। युज्ञस्य हासितो दैवलः। पृतावंतीर्वा अमुष्मिं क्षोक आपं आसन्। यावंतीः प्रोक्षंणीरिति। तस्मा द्वहीरासाद्याः। स्फामुदस्यन्। यं द्विष्यात्तं ध्यायेत्। शुचैवैनं मर्पयति॥८२॥ व वापुर्यहे प्रावतीत्याहाहं द्वितीयर्थ हर्त्तीति परिगृह्वन्ति देव्यवंती करोति भवति खनत्यकरेतत्कृत्वा रक्षाक्षीर्थयति॥ [९]

वज्रो वै स्फाः। यद्नवश्चं धारयंत्। वज्रेंऽध्वर्युः क्षंण्वीत। पुरस्तांत्तिर्यश्चं धारयति। वज्रो वै स्फाः। वज्रेंणैव यज्ञस्यं दक्षिण्तो रक्षाः स्यपंहन्ति। अग्निभ्यां प्राचंश्च प्रतीचंश्च। स्फोनोदींचश्चाधुराचंश्च। स्फोन वा एष वज्रेंणास्यै पाप्मानं

भ्रातृंव्यमपहत्यं। उत्करेऽधि प्रवृंश्वति॥८३॥ यथोपधार्यं वृश्चन्त्येवम्। हस्ताववं नेनिक्ते। आत्मानंमेव पंवयते। स्फ्यं प्रक्षांलयति मेध्यत्वायं। अथो पाप्मनं एव भ्रातृंव्यस्य न्यङ्गं छिनित्ति। इध्माबर्हिरुपंसादयति युत्त्यै। युज्ञस्यं मिथुनुत्वायं। अथों पुरोरुचंमेवैतां दंधाति। उत्तरस्य कर्मणोऽनुंख्यात्यै। न पुरस्तौत्प्रत्यगुपंसादयेत्॥८४॥ यत्पुरस्तौत्प्रत्यगुपसादयैत्। अन्यत्रोऽऽहुतिपथादिध्मं प्रति-पादयेत्। प्रजा वै बुर्हिः। अपराध्रुयाद्वर्हिषाँ प्रजानां प्रजनंनम्। पृश्चात्प्रागुपंसादयति। आहुतिपृथेनेध्मं पादयति। सुम्प्रत्येव ब्रहिषां प्रजानां प्रजनंनमुपैति। दक्षिणमिध्मम्। उत्तरं बर्हिः। आत्मा वा इध्मः। प्रजा बर्हिः। प्रजा ह्यांत्मन् उत्तरतरा तीर्थे। ततो मेधंमुप्नीयं। यथादेवतमेवैनत्प्रतिष्ठापयति। प्रतिं तिष्ठति पश्भिर्यजंमानः॥८५॥

तृतीयंस्यां देवस्यांश्वप्र्शुं यो वै पूँवेद्युः कर्मणे वामिन्द्रों वृत्रमंहुन्थ्सोंऽपोऽवंधूतं धृष्टिंदेवस्येत्यांहु सं वंपामि देवस्य स्फामा दंदे वज्रो वै स्फाो दशं॥१०॥
तृतीयंस्यां यज्ञस्यानंतिरेकाय पवित्रंवत्यध्वर्षुं चांधिषवंणमस्यन्तिरक्षि एव रक्षंसामन्तर्हित्यै द्वौ वाव पुरुषे यद्दश्चन्द्रमंसि मेध्यं पञ्चाशींतिः॥८५॥
तृतीयंस्यां यज्ञमानः॥

हरिंः ओम्॥

24 द्वितीयः प्रश्नः

॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे तृतीयाष्टके द्वितीयः प्रपाठकः समाप्तः॥

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/